

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง
นครหลวงเวียงจันทน์*

A Development of 21st Century Learning Skills of Students
in Wat Mahabuddhavongsa Palouang Sangha upper Secondary
School, Vientiane Capital

พระศรีสุภ เณสิมคุณ และพระครูสุธีจริยวัฒน์

Phra Sisouk Salirmkhoun and Phrakru Sutheejariyawattana

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Prasisuk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดโสภณป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพอิงปรัชญากำหนดนิยม ปรากฏการณ์นิยม เน้นการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และความหมายของสิ่งเหล่านั้น มีผู้ร่วมวิจัยคือ ครู จำนวน 35 รูป/คน และนักเรียนชั้นปีที่ 7 จำนวน 150 รูป ดำเนินการ 2 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้วิจัย 1) บันทึกสังเกตความก้าวหน้า 2) บันทึกการประชุม 3) สัมภาษณ์ 4) ประเมินสภาพทักษะนักเรียน 5) ประเมินความพึงพอใจ และ 6) ประเมินโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่เลือกใช้ในการวิจัยจากการจัดกิจกรรมทั้ง 10 ขั้นตอน วิเคราะห์ร่วมกันเป็นระยะๆ โดยคาดหวัง ผลจากการพัฒนา 3 ประการ คือ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู การจัดกิจกรรมของครู และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 2) เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติในตัวผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย 3) เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานรากในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์แห่งนี้

*ได้รับบทความ: 20 พฤษภาคม 2565; แก้ไขบทความ: 7 มีนาคม 2566; ตอปรับตีพิมพ์: 23 มีนาคม 2566

Received: May 20, 2022; Revised: March 7, 2023; Accepted: March 23, 2023

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยแสดงระดับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ระดับผลการจัดกิจกรรม และระดับคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ได้รับผลจากการดำเนินโครงการ หลังการปฏิบัติวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 สูงขึ้นจากก่อนการปฏิบัติ 2) ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประเด็น คือ ความตระหนักถึงความสำคัญการมีส่วนร่วม การสะท้อนผลการทำงานเป็นทีมครบวงจร 3) องค์ความรู้ที่ได้รับคือ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้น แนวคิดและกลยุทธ์ที่นำมาใช้เป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การเอาชนะสิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การพัฒนา; การมีส่วนร่วม; วิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

The objective of this research was to improve student quality through the development of learning skills in the 21st century: the case of Wat Sokpaluang Sangha Upper Secondary School, VIENTIANE CAPITAL. It was qualitative research based on the philosophy of defining ideology, and phenomenology, by emphasizing descriptive studies to understand what it was and the reality of those things. The co-authors were 35 teachers, and 150-grade 7th students conducted 2 semesters in the academic year 2019. The instruments used in this research were: 1) the observation record progress, 2) the record form meeting, 3) an interview, 4) an assessment of students' skill, 5) an assessment of the satisfaction, and 6) the project assessment form. The data were analyzed by using the data obtained from the instruments selected in the research obtained from the 10 steps of the activities, and then were analyzed together periodically by expecting three development outcomes as follows: 1) it was a better change based on the given indicators regarding teacher's practice, teaching activities of teachers and characteristics that occurred with students, 2) learning from the practice in the researcher and co-researcher, 3) learning from the knowledge gained from practice as a foundation theory in the specific context of this Sangha Upper Secondary School.

The results were found that: 1) The mean showed the level of teachers' performance in developing the 21st century learning skills, the level of results of teaching activities of teachers in developing the 21st-century learning skills, and the level of

attributes occurring with students who received results from implementing the 21st century learning skills development project after the first cycle and after the second cycle was higher than before. 2) The researcher and co-researcher learned from many issues of the practice, namely; the awareness of the importance of participation in the work, reflection from practice, and working as a comprehensive team. 3) The knowledge gained from the practice of this research was an indicator of the expected outcome. The concepts and strategies that were used as the driving forces for a change, anti-change, and overcoming anti-change, could be used as a model for developing the students' learning skills in the 21st century.

Keywords: development; participation; action research

1. บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็ว และสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคม และชุมชนมีความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงของความรู้ และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต (True ปลุกปัญญา, 2561) ขณะที่ educator roundtable (2564) อธิบายว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากผู้เรียนในยุคต่างๆ ที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด เครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างไม่รู้ตัว โดยส่วนใหญ่ก็จะเรียนรู้ผ่านทางออนไลน์มากกว่าเรียนรู้ในห้อง โดยจะมีสิ่งที่แตกต่างจากเด็กในยุคสมัยก่อนอย่างมาก เช่น ความรับผิดชอบ การมีวินัยในการเรียน เพราะในปัจจุบันค่อนข้างให้อิสระต่อผู้เรียนมากขึ้นโดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ ทักษะด้านการคิด คือการได้รับการฝึกฝนทักษะ

อย่างมีระบบ ทำให้สามารถคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ คือการที่ผู้เรียนมีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เช่น การมอบหมายงาน การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะการค้นหา คือการที่ผู้เรียนสนใจศึกษาค้นคว้าสิ่งต่างๆ เพื่อหาความรู้ใหม่ๆ ความกระตือรือร้น คือการสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ มีความตื่นตัวและทักษะทางด้านภาษา ทุกวันนี้ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากๆ ไวใช้ตอบโต้สื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้กันได้

สอดคล้องกับสุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2561) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาคส่วนต่างๆ ในสังคม อาทิ ครอบครัวยุทธศาสตร์ศึกษา องค์กร ชุมชน จำเป็นต้องปรับหลักคิดและหลักปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพ บุคลากร ผู้เรียน บุคลากร และประชาชนให้เป็น ผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อดำเนินชีวิตและการทำงานที่ประสบความสำเร็จ

และมีความสุข โดยมุ่งที่การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เน้นองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง (Learning to Do) เน้นการพัฒนาทักษะ พัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพตนเอง การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นการพัฒนากิจกรรมชีวิตอย่างเป็นองค์รวม และการปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) เน้นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พึ่งพากันและกัน การเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง (Learning to Change) พัฒนาศักยภาพทางความคิด การตัดสินใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เพื่อความยั่งยืน (Learning for Sustainable) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

โรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดดำเนินการในปีแรก พ.ศ. 2518 ขณะนั้นการศึกษาของคณะสงฆ์ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงการการศึกษามากนัก ต่อมาปี พ.ศ. 2539-2543 ได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษามาโดยลำดับ มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษามาเป็นผู้อำนวยการเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยมีนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งคือเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณนักเรียน และให้อิสระทางความคิดในการบริหารงานอย่างเต็มที่ พบว่ามีจำนวนนักเรียนพระสงฆ์สามเณรชั้นมัธยมรวมกันทั้งหมดค่อนข้างมากในแต่ละปี ไม่ต่ำกว่า 700 รูป ซึ่งชั้นปีที่ 5, 6 และ 7 นักเรียนยังขาดความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สะท้อนถึงคุณภาพของการ

บริหารสถานศึกษาในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมออกสู่การรับใช้สังคม ในอนาคตยังไม่มีประสิทธิภาพ ถือว่ามีความจำเป็นสูงสุดและเร่งด่วนสำหรับโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ ที่ต้องพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักเรียนเป็นอันดับแรก เนื่องจากการพัฒนาดังกล่าวจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามาตรับรองรับโลกศตวรรษที่ 21 นักเรียนในวันนี้ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญหนึ่งในการเดินทางเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2561)

จากลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถตอบสนองต่อความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุด เนื่องจากเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเน้นการพัฒนาคน ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเมื่อได้ผ่านการร่วมดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยนี้แล้ว จะมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจัยที่เห็นว่าการแก้ปัญหาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากครู

และผู้บริหารทุกคนในโรงเรียน จึงจะเกิดผลสำเร็จ และเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน สอนให้ทุกคนในองค์กรคิดเป็น ทำเป็น สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องรับคำสั่งจากผู้บริหาร แต่เพียงฝ่ายเดียว (บริหารแบบบนลงล่าง) เนื่องจากทุกคนได้เรียนรู้ มีทักษะประสบการณ์จากการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ และที่สำคัญคือผู้วิจัยต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในระดับตัวบุคคล กลุ่มบุคคล และหน่วยงาน และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ และเพื่อนำผลการวิจัยเป็นกรณีศึกษาในการนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนแห่งอื่นๆ ในส่วนของปลายทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองต่อทิศทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนด้วยการรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ โดยคาดหวังผลการพัฒนา 3 ประการ คือ

1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู การจัดการกิจกรรมการสอนของครู และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

1.2 เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติในตัวผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และครูทั้งโรงเรียน

1.3 เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานรากในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์แห่งนี้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพอิงกับปรัชญากำหนดนิยม ปรัชญาการณียนิยม เน้นการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และความหมายของสิ่งเหล่านั้น กลุ่มเป้าหมายการพัฒนาในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษี นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้ร่วมวิจัย (Participants) เป็นครู 35 รูป/คน และนักเรียน 150 รูป

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีบทบาท มีสถานะที่เท่าเทียมในการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลของการวิจัยทั้ง 2 วงจร 10 ขั้นตอน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ Mills (2007) ซึ่งจำแนกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ 1) แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ 2) แบบบันทึกการประชุม 3) แบบสัมภาษณ์ 4) แบบประเมินสภาพทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียน 5) แบบประเมินความพึงพอใจการจัดโครงการการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และ 6) แบบประเมินโครงการ

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนของการวิจัย

ตามแนวคิดของของวิโรจน์ สารัตนะ (2561) ที่มีวงจรการปฏิบัติของกิจกรรมการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) การสะท้อนผล (Reflect) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งก่อนและหลังการดำเนินการ 2 วงจร 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการ (Preparation) 2) การวางแผน (Planning) 3) การปฏิบัติ (Acting) 4) การสังเกต (Observing) 5) การสะท้อนผล (Reflecting) 6) การวางแผน (Re-Planning) 7) การปฏิบัติ (Re-Acting) 8) การสังเกต (Re-Observing) 9) การสะท้อนผล (Re-Reflecting) 10) การสรุปผลจากผลการดำเนินงาน (Conclusion) ควรคำนึงถึงหลักการ 10 ประการ มีดังนี้ 1) บริบทเฉพาะ 2) ทักษะที่หลากหลาย 3) มุ่งการเปลี่ยนแปลง 4) มุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล 5) รับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน 6) วิเคราะห์วิพากษ์และประเมินตนเอง 7) ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญและการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง 8) เรียนรู้จากการกระทำ ทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ 9) การมีบันทึกของผู้ร่วมวิจัยทุกคน เช่น การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายสิ่งที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์การ การพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย เป็นต้น และ 10) นำไปสู่การปฏิบัติหรือการพัฒนาที่ยั่งยืนคำนึงถึงจรรยาบรรณ 10 ประการ มีดังนี้ (1) ผู้วิจัยต้องรับผิดชอบต่อการรักษาความลับ (2) ผู้ร่วมวิจัยเข้าถึงข้อมูลต่างๆ อย่างเสมอภาคกัน (3) ทิศทางการวิจัยและผลลัพธ์ที่คาดหวังเกิดจากการ

ตัดสินใจร่วมกัน (4) ให้ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการวิจัยมากที่สุด (5) มีการปรึกษาหารือร่วมกัน และข้อเสนอแนะได้รับการเห็นชอบจากทุกฝ่าย (6) การสังเกตหรือการตรวจสอบเอกสารเพื่อจุดมุ่งหมายอื่นต้องได้รับการอนุญาตก่อน (7) ผลการดำเนินงานจะยังคงปรากฏให้เห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นให้ข้อเสนอแนะได้ (8) ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์งานเขียนหรือทัศนคติของคนอื่น โดยขาดการเจรจาต่อรองก่อนการจัดพิมพ์เผยแพร่ (9) ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการวิจัยแต่เริ่มแรก รวมทั้งข้อเสนอแนะและผลประโยชน์ และ (10) ผู้ร่วมการวิจัยต่างมีอิทธิพลต่อการทำงานแต่ผู้ที่ไม่ประสงค์มีส่วนร่วมต้องได้รับการยอมรับและเคารพในสิทธิส่วนบุคคล และคำนึงถึงบทบาทของผู้วิจัย 10 ประการ มีดังนี้ (1) เป็นครู (2) เป็นผู้นำ (3) เป็นผู้ฟังที่ดี (4) เป็นนักวางแผน (5) เป็นนักออกแบบ (6) เป็นนักวิเคราะห์ (7) เป็นนักสังเคราะห์ (8) เป็นนักสังเกตการณ์ (9) เป็นนักรายงานผล และ (10) เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษาศาป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยการวิจัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่

21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ หลังการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติ มีผลการประเมินระดับการปฏิบัติของครู ระดับการจัดกิจกรรมการสอนของครู และระดับคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ ก่อนปฏิบัติของวงจรที่ 1 หลังการปฏิบัติของวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ 3 โครงการ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะทางดิจิทัลและการสื่อสาร 2) การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน และ 3) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ครู จำนวน 35 รูป/คน (ไม่รวมผู้วิจัย) จำนวน 1 คน และนักเรียน จำนวน 150 รูป ซึ่งเป็นนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของผู้ร่วมวิจัย ในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ มีผลประเมินดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง (Expected Change) ดังนี้ 1) ก่อนดำเนินการวิจัย สภาพทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “พอใช้” ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะจากมากไปหาน้อย พบว่า นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับ “พอใช้” มีค่าเฉลี่ย 2.98 นักเรียนมีการ

พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับ “พอใช้” มีค่าเฉลี่ย 2.93 และ นักเรียนมีการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลและการสื่อสาร อยู่ในระดับ “พอใช้” มีค่าเฉลี่ย 2.87 2) หลังการวิจัย สภาพทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า โดยภาพรวมและรายทักษะ นักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับ “ดีมาก” โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.39 ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3.00 ทุกทักษะ เมื่อจำแนกเป็นรายทักษะจากมากไปหาน้อย พบว่า นักเรียนมีทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับ “ดีมาก” มีค่าเฉลี่ย 4.41 นักเรียนมีทักษะทางดิจิทัลและการสื่อสาร อยู่ในระดับ “ดีมาก” มีค่าเฉลี่ย 4.40 และ นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับ “ดีมาก” มีค่าเฉลี่ย 4.38 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมิน พบว่า สูงกว่าก่อนการวิจัยทุกทักษะ

การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวัง (Unexpected Change) 3 โครงการ 19 กิจกรรมที่จัดทำขึ้น ก่อให้เกิดกลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะคือ มุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยหรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทรเป็นพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดีที่

สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ โดยมีเจตคติเชิงบวกต่อการศึกษามีกุณมีเสริมภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของตน เป็นวิถีแห่งอิสรภาพ ยึดความสามารถและสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้อ่านใจ กัดค้น ดังกล่าวนี้อาจขยายกรอบให้กว้างขวาง ออกไปจนถึงเครือข่ายที่สัมพันธ์กับชุมชนต่อไป

2. การเรียนรู้ (Learning) จากการปฏิบัติ

2.1 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระดับบุคคล (Self) เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันว่าในขั้นตอน การสำรวจเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพการณ์หรือ ความเป็นจริงที่เป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การค้นหา แนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยได้เกิดองค์ความรู้ในการศึกษาและ ค้นหามุมมองใหม่ๆ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผลของการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรม หรือเทคนิค ต่างๆ ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย หลักธรรมาธิปไตย ความเสมอภาคในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดเป็นหลักการสำคัญ ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต้องยึดถือปฏิบัติทุกขั้นตอน

2.2 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระดับกลุ่ม (Group/Team) กลุ่มครูผู้สอน พบว่า การมี ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของนักเรียน การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียน ด้วยกัน ผู้เรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษา เดียวกัน หรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน การพบปะพูดคุย หรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการ ออกแบบกิจกรรมที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ร่วมกัน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถใน การคิดของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ

ในด้านของทักษะการสื่อสาร และความสามารถใน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น และ กลุ่มนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถใช้ปฏิสัมพันธ์ ในการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลของ การเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยการเอง และระหว่าง ผู้เรียนกับครูผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

2.3 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระดับ หน่วยงาน (Entire Organization) โรงเรียนมัธยม ตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ที่มีบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ มีความพร้อมในด้านการบริการแหล่งเรียน รู้ที่หลากหลาย มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งการ เรียนรู้แบบรายบุคคล และแบบทีม สนับสนุน และ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ผ่านทรัพยากรที่มีอยู่ทั้ง ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนหรือแบบออนไลน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการมี ส่วนร่วม เช่น การใช้งาน Facebook ในการสื่อสาร แบบกลุ่ม การนำเสนอ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น และใช้งาน Google Classroom ร่วมกับ You Tube, Facebook, Line, WhatsApp, ที่สามารถรวบรวม จัดลำดับ การนำเสนอข้อมูล การจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกัน ตามลำดับได้เป็นอย่างดี (เกิดการ เรียนรู้จากการปฏิบัติในตัวผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และครู ทั้งโรงเรียน)

3. ความรู้ใหม่ (New Knowledge) จากการปฏิบัติ ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ใหม่

ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหรือเพื่อแก้ปัญหาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่กำหนดเป็นการเฉพาะเจาะจง (Purposive) ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจึงเป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในบริบทเฉพาะ (Specified Context) ที่มีข้อจำกัดในการนำไปเผยแพร่หรืออ้างอิง แต่ก็สามารถจะนำไปใช้เพื่อเป็นกรณีศึกษาหรือเพื่อการประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือที่กำลังมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันได้

ดังนั้น ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นความรู้ใหม่ในบริบทเฉพาะที่เป็นผลจากการพัฒนา “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธรังษีป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์” (เกิดองค์ความรู้ที่รับจากการปฏิบัติในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานรากในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์แห่งนี้)

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลและการสื่อสาร ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในเรียนรู้มากขึ้น บรรลุเกณฑ์การประเมินที่คาดหวังไว้คือ ระดับ 3.00 คะแนนขึ้นไป ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ ประกอบด้วย การใช้งานอีเมล การใช้งานแอปส่งข้อความ การประมวลผลคำและการสร้างเอกสาร การใช้งาน

พอร์มออนไลน์ ผู้บริหารมีความพอใจในผลการดำเนินโครงการดังกล่าวมองเห็นเป็นรูปธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการอย่างเห็นได้ชัดที่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านทักษะทางดิจิทัลและการสื่อสาร ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงมีจินตนาการ มีความเข้าใจโลกดิจิทัลและการสื่อสาร และผู้เรียนมีความสนุกกับการเรียนรู้ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ Crockett (2016) กล่าวว่า นักเรียนยุคดิจิทัลเป็นสังคมที่มีธรรมชาติ มีข้อความ โพสต์ อัปเดต แชร์ เซท และร่วมสร้างในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การเชื่อมต่อและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นไม่เพียงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ แต่ยังรวมถึงสุขภาพจิตและอารมณ์ มันเป็นทักษะที่นักเรียนการศึกษาต้องฝึกหัดอบรมพวกเขาเป็นประจำ พร้อมกันทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันอย่างคล่องแคล่ว จะช่วยได้ในเรื่องนี้ การแก้ปัญหาคือทักษะที่มาพร้อมกับผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ และสามารถพัฒนาไปอย่างล้าลึกด้วยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ แรงงานในอนาคต ยุคโลกาภิวัตน์เนื่องจากการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ตอนนี้มันเป็นบรรทัดฐานในการสื่อสาร และการตลาดสำหรับประชากรทั่วโลก ติดต่อกันเร็วว่องไว และมีประสิทธิภาพ พันธมิตรคู่ร่วมงานทางธุรกิจขององค์กรขณะนี้ อยู่ครึ่งทางทั่วโลก พบกัน ทำงานร่วมกันทุกวัน ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และการสื่อสารในสถานการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น สอดคล้องกับ พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ (2553) กล่าวว่า หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาว่า โลกมีการ

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง การปกครอง ด้านการศาสนา ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โลกยุคใหม่ทุกประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการพัฒนาภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ มิติของสังคม พยายามทำให้ประเทศตัวเองมีความเป็นเลิศในทุกๆ ด้านอย่างมากมาย ความสลับซับซ้อนของสังคมมีมากขึ้นตามลำดับ องค์ความรู้ ข้อความรู้อย่างต่างๆ “ผลิต” ขึ้นมาใหม่หรือบางครั้งก็นำความรู้เดิมมาพัฒนา ปิดฝุ่น ผลิตใหม่ซ้ำหลายๆ รอบ บนฐานของการเปลี่ยนแปลง แต่ถึงอย่างไรก็ตามถือได้ว่ามี “การต่อยอด” ในความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์ความรู้ ข้อความรู้นั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในเรียนรู้มากขึ้น บรรลุเกณฑ์การประเมินที่คาดหวังไว้คือ ระดับ 3.00 คะแนนขึ้นไป ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ ประกอบด้วย การมีความเต็มใจพร้อมที่จะเรียนรู้ รับข้อมูลจากผู้อื่นและมีความเด็ดขาด การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้ การเรียนรู้จากผู้นำที่เราชื่นชอบ การเป็นนักวางแผนล่วงหน้าและเป็นผู้ที่เจรจาอย่างมีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์ อ่อนน้อมถ่อมตนและมีเมตตา การกำหนดเป้าหมายและมีความยืดหยุ่น การนำเอาความหลากหลายมาทำให้เกิดคุณค่าต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารมีความพอใจในผลการดำเนินโครงการดังกล่าวมองเห็นเป็นรูปธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการอย่างเห็นได้ชัดที่ได้พัฒนาทักษะ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงมีจินตนาการของความเป็นเจ้าของและผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านนี้มากเช่นกัน สอดคล้องกับ Thoughtful Learning (2018) ที่กล่าวว่าความเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดสรรทรัพยากร และความรับผิดชอบ ช่วยให้อย่างมั่นใจได้ว่าสมาชิกทุกคนในทีมสามารถทำงานได้ดีที่สุด การระดมความคิดในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำอย่างรวดเร็ว และการบันทึกลงใส่ความคิด โดยไม่ต้องหยุดเพื่อวิจารณ์ การตัดสินใจต้องเรียงลำดับตามตัวเลือกมากมายที่มีให้กับกลุ่ม และให้ตัวเลือกเดียวเพื่อก้าวไปข้างหน้า การมอบหมายหน้าที่ให้กับสมาชิกในกลุ่ม และคาดหวังให้พวกเขาปฏิบัติตามส่วนต่างๆ ของงาน การประเมินกระบวนการ และสมาชิกของกลุ่ม จะให้ความรู้สึกที่ชัดเจนว่าสิ่งใดที่ทำงานได้ดี และควรปรับปรุงอะไรบ้าง การกำหนดเป้าหมายให้กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์ ตัดสินใจว่าต้องการให้ผลลัพธ์เป็นไปตามที่ต้องการ และระบุวัตถุประสงค์ที่ทำได้อย่างชัดเจน การเป็นผู้นำกลุ่มสร้างสภาพแวดล้อมที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมตามความสามารถของตน การจัดการเวลาเกี่ยวข้องกับการจับคู่รายการงานกับกำหนดเวลา และติดตามความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมาย การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้กลยุทธ์ต่อไปนี้ อ่างสิทธิ์การร่วมมือประนีประนอมการแข่งขัน หรือการชะลอการสร้างทีมงานทำงานร่วมกันตลอดเวลาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับสมเด็จ

พระพุทโธษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2541) กล่าวว่า หลักธรรมาธิปไตยดังกล่าวนี้จะช่วยเสริมหลักการทำวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี เพราะการถือเอาธรรมเป็นใหญ่ เป็นวิธีการสร้างความปรองดอง สร้างความถูกต้องในหมู่คณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันอย่างแท้จริงไม่ว่าทางกาย ทางวาจา และจิตใจ ทำให้สังคมสามารถวิเคราะห์ค้นหาตัวตนที่แท้จริงได้ เมื่อเรารู้ เข้าใจ สังคม อารมณ์ ตัวตนเราแล้ว งานทุกอย่างก็จะราบรื่นก้าวหน้าไปอย่างเป็นระบบ จากจุดเล็กๆ กลุ่มเล็กๆ ร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรค แก้ไขปัญหา ร่วมกันสร้างฐานข้อมูลที่ต้องให้ออกาสซึ่งกันและกัน ร่วมกันกระทำการที่ถูกต้องอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทุกคนก็จะประสบความสำเร็จในการทำงานทุกๆ ด้านได้

3. ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในเรียนรู้มากขึ้น บรรลุเกณฑ์การประเมินที่คาดหวังไว้คือ ระดับ 3.00 คะแนนขึ้นไป ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ ประกอบด้วย การรู้จักปรับตัวและเป็นพลเมืองที่ดี ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดเชิงบวก การค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้การรู้จักวิธีการสร้างแรงจูงใจและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ การทำความเข้าใจกับปัญหา การหาเหตุผลและการระบุวิธีการแก้ปัญหา การรู้จักประเมินผลลัพธ์บริหารมีความพอใจในผลการดำเนินโครงการดังกล่าวมองเห็นเป็นรูปธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการอย่างเห็นได้ชัดที่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้าน

ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงมีจินตนาการของความ เป็นเจ้าของและผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างมากในด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหาไม่น้อยกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับ Niehoff (2018) กล่าวว่า หนึ่งในวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ที่จะเป็นของจริงคือการใช้ปัญหา ความท้าทาย และคำถามในฐานะของการแสวงหาหลัก ความท้าทายในโลกแห่งความเป็นจริงมีอยู่ทั่วไป แต่โดยทั่วไปไม่ได้อยู่ในตำราเรียนหรือหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน อย่างไรก็ตาม มันมีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของเรา และรอบๆ ตัวเรา มันเป็นปัญหาที่แท้จริง หากคนอื่นยอมรับว่าเป็นปัญหาหรือปัญหาที่ถูกกฎหมายเช่นเดียวกับมืออาชีพที่ใช้เวลาทรัพยากร และอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหา บ่อยครั้งที่การแก้ไขปัญหาลำเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงโลก สร้างโอกาสในการทำงานใหม่ นำไปสู่ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ และเขียนบรรทัดฐาน พร้อมความคาดหวังทางวัฒนธรรมใหม่ ในที่สุดการให้นักเรียนรับมือกับความท้าทายในโลกแห่งความจริง จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริงมากขึ้น และเป็นวิธีการสร้างงานที่ดีที่สุดของเราพร้อมนักเรียนในอนาคต สอดคล้องกับพระไตรปิฎก เล่มที่ 35 พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ 2 วิภังคปกรณ์ มรรควิภังค์ สุตตันตภาขณีย์ อริยมรรคมีองค์ 8 นัยที่ 1 ฉบับหลวง (2560) มีเนื้อความว่า พระธรรมคำสอนพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า การเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากทุกข์ ต้องปฏิบัติตามของมรรคมีองค์ 8 คือ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ

สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้เป็นผลจากการวิจัยในบริบทเฉพาะของโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธารศาสนาหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยจึงเน้นที่การนำไปใช้ของโรงเรียนแห่งนี้โดยเฉพาะ คือ การนำเอาประสบการณ์การเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในงานวิจัยนี้ไปเป็นบทเรียนเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนด้วย แนวคิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไปอีกอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคำนึงถึงการเริ่มนำเอาแนวคิดใหม่อื่นๆ มาเป็นประเด็นเพื่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนด้วย เช่น กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะสำหรับครู และทักษะสำหรับนักเรียน เป็นต้น

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 โรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธารศาสนาหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของครูแต่ละท่าน และเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนของครูในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนาทักษะใหม่ๆ และร่วมสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสู่การเป็นวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best

Practice)

1.2 โรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธารศาสนาหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยให้มีการส่งเสริมความร่วมมือจากกลุ่มองค์กรอื่นๆ ที่มีอยู่ในวัดในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขต ในอำเภอและนครหลวงเวียงจันทน์ เหล่านี้จะทำให้เกิดองค์ความรู้มากมาย ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมการพัฒนาศึกษาอย่างยั่งยืนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.3 โรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดมหาพุทธารศาสนาหลวง นครหลวงเวียงจันทน์ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาโรงเรียนอื่นหน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น มัธยมตอนปลายสงฆ์ วัดดงโดก นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นต้น เพื่อเกิดความเข้าใจแตกฉานในการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเป็นเรื่องท้าทายผู้บริหาร ครูประจำในแต่ละรายวิชาด้วย

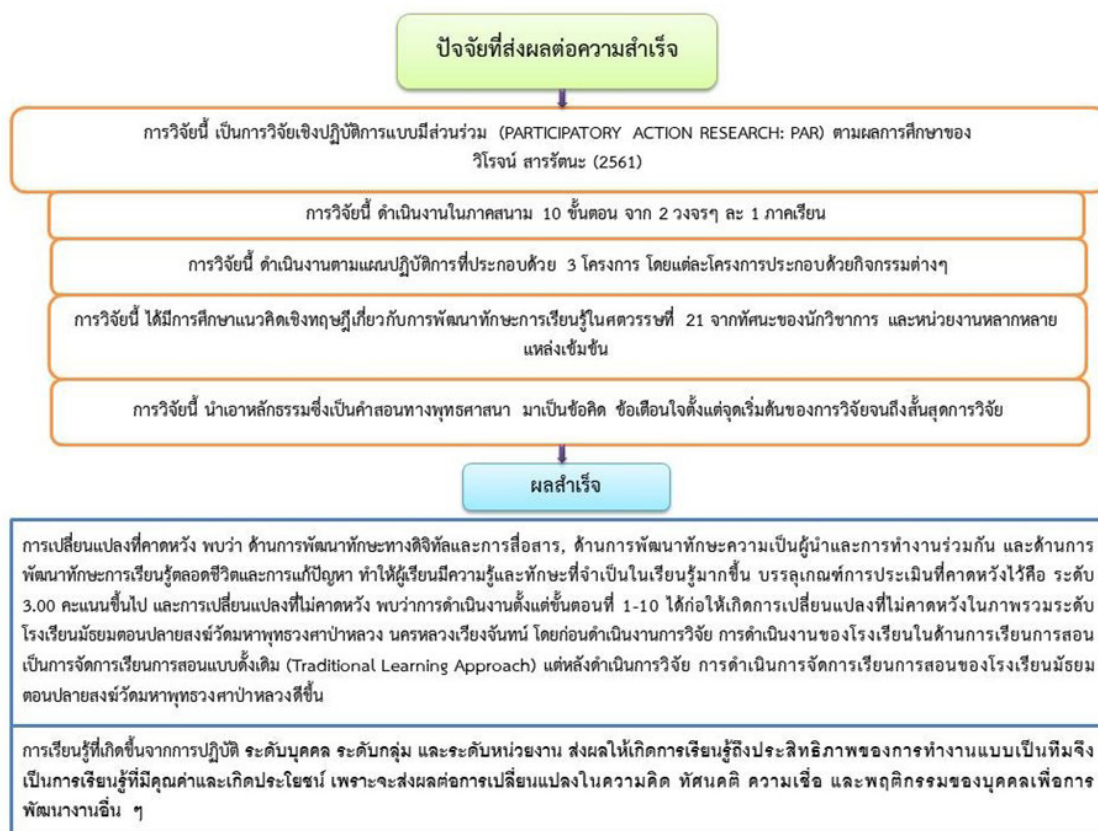
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ความรู้ใหม่ที่ให้คำอธิบายว่า “การวิจัยนี้มีการดำเนินการวิจัยอย่างไรจึงเป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้จากการปฏิบัติตามผลการวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำคำอธิบายนี้ไปใช้เป็นกรณีศึกษาหรือการประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือที่กำลังมุ่งให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันได้” ดังกล่าวข้างต้น
ดังนั้น ผู้วิจัยขอกำหนดชื่อเรียกชุดของคำอธิบายนี้
ว่า “โมเดลการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ

ที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายสงฆ์
วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง นครหลวงเวียงจันทน์”
ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศึกษาสงฆ์ ศูนย์กลางองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ แห่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย
ประชาชนลาว. (2561). *บทสรุปรายแผนการพัฒนาการศึกษาสงฆ์*. เอกสารกองประชุมสงฆ์.
เวียงจันทน์: ม.ป.พ.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2553). *หลักปฏิบัติธรรม 7*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=smp&month=09-2010&date=26&group=3&gblog=1>

- พระไตรปิฎก เล่มที่ 35 พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ 2 วิภังคปกรณ์ มรรควิภังค์ สุตตันตภาชนีย อริยมรรคมีองค์ 8 นัยที่ 1 ฉบับหลวง. (2560). *อริยมรรคมีองค์ 8*. เข้าถึงได้จาก https://84000.org/tipitaka/read/m_siri.php?B=35&siri=41
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ (E-book)*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2541). *พุทธธรรม (E-book)*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills)*. เข้าถึงได้จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/66054/-teaart-edu-teaart-teaarttea->
- Crockett, L. W. (2016). *The critical 21st century skills every student needs and why*. Retrieved from <https://blog.Futurefocusedlearning.net/skills-every-student-needs>
- Educator roundtable. (2564). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <https://rb.gy/usfzrp>
- Mill, G. E. (2007). *Action research: A guide for the teacher research*. Ohio: Prentice Hall Columbus.
- Niehoff, M. (2018). *9 Ways to make student work authentic*. Retrieved from <https://www.gettingsmart.com/2018/05/9-ways-to-make-student-work-authentic/>
- Thoughtful learning. (2018). *What are learning skills?*. Retrieved from <https://k12.thoughtfullearning.com/FAQ/what-are-learning-skills>
- True ปณุกปัญญา. (2561). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/66054/-teaartedu-teaart-teaarttea->